

Proposta pedagògica per treballar els vídeos de la campanya de difusió per a l'alumnat

Generalitat
de Catalunya

© Generalitat de Catalunya

Elaboració: Departament d'Educació

Edició: Direcció General de l'Alumnat

Disseny gràfic: L'Apòstrof, SCCL

1a edició: desembre de 2023

Introducció

El pla “Les escoles lliures de violències” (LELV) forma part d’una de les línies estratègiques del departament i pretén fer visibles les violències ocultes als centres educatius, identificar-les i actuar-hi per protegir infants i adolescents.

El pla posa l’alumnat i el seu benestar al centre de les actuacions que se’n desprenen per garantir la protecció i l’interès superior del menor.

D’acord amb l’objectiu del pla LELV, i en resposta al que estableix l’article 35 de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l’adolescència davant de la violència, aquest curs 2023-2024, el Departament d’Educació **ha implantat la figura de coordinació de Coeducació, Convivència i Benestar Emocional de l’alumnat.**

En aquesta línia i amb la finalitat de detectar situacions de violència i abordar-les, es duu a terme una **campanya de difusió dirigida a l’alumnat a partir del cicle superior de primària.** Hi ha quatre vídeos per treballar la identificació de les violències en l’alumnat. En aquest document us presentem unes **propostes pedagògiques per treballar a partir dels vídeos i promoure l’abordatge de les situacions de violència als centres.**

Objectius de la sessió

- 1** Identificar les conductes i actituds de violència que mostren els personatges del recurs visual.

- 2** Reflexionar sobre la presència i l'impacte que tenen aquestes violències en el dia a dia de l'alumnat i en el centre educatiu.

- 3** Pensar col·lectivament estratègies per actuar i erradicar aquestes violències al seu entorn proper.

- 4** Donar a conèixer la USAV (Unitat de Suport a l'Alumnat en Situació de Violència) i la UsApps (canal de comunicació per posar-se en contacte amb la USAV).

Persones destinatàries

Alumnat del cicle superior de primària, secundària i postobligatòria.
Cada proposta es pot adaptar al grup d'edat de l'alumnat.

Durada

45-50 min

Espai

Aula o sala on l'alumnat pugui distribuir-se en grups i disposar de connexió a Internet

Material

Projector, altaveus i pantalla

Temporalització

ACTIVITAT	TEMPS
Presentació de l'activitat	5 min
Vídeo	2 – 3 min
Activitat en grup	15 – 20 min
Posada en comú. Reflexió	15 – 20 min
TANCAMENT	5 min

Consideracions prèvies

- Cal que emmarquem que en aquesta activitat s'abordaran temes sensibles i per això, abans de començar, és important arribar a uns acords i uns compromisos entre totes les persones que hi participaran perquè sigui un espai segur i cuidat per a tothom. Per tal d'assolir-ho és important que expliquem com ens respectarem en aquest espai:
 - Escolta: estar en una actitud d'escolta activa i no parlant amb qui tenim al costat o fent una altra cosa mentre algú està parlant.
 - No judici: no jutjar les opinions de les altres. Podem estar en desacord, però sempre respectant l'altre.
 - Cada persona parla per si mateixa: quan parlem en nom d'alguna altra persona, podem estar exposant-la i compartint informació que pot incomodar-la.

La proposta pedagògica proposada és participativa. No tothom participa igual, de fet hi ha diferents maneres de fer-ho. L'escolta activa també és vàlida.

- Durant el desenvolupament de l'activitat o al final, com a tancament, cal que presentem a l'alumnat el recurs de la USAV (Unitat de Suport a l'Alumnat en situacions de Violència) i la UsApps (canal de comunicació per posar-se en contacte amb la USAV) .

Propostes per treballar a l'aula amb l'alumnat

Assetjament escolar

Violències masclistes

Sexpreading (pornodistribució no consentida)

Violències LGBTIQ-fòbiques

Assetjament escolar

Material addicional: es necessiten gomets o post-its, o qualsevol altre material adhesiu per colors.

Dinàmica: agrupaments

Preparem l'espai, retirem les taules i les cadires. És important no explicar de què anirà la sessió per no condicionar l'alumnat.

Demanem que tanquin els ulls i expliquem que els posarem un gomet al front. Els gomets han de ser de colors diferents (com a mínim quatre).

A l'hora de posar els gomets, els col·loquem de manera que un dels colors només el porten dues persones. Per tal de cuidar l'espai i el grup, és important qui dugui el gomet amb el color minoritari no sigui ningú que estigui en una situació de vulnerabilitat i tingui una xarxa de suport a l'aula.

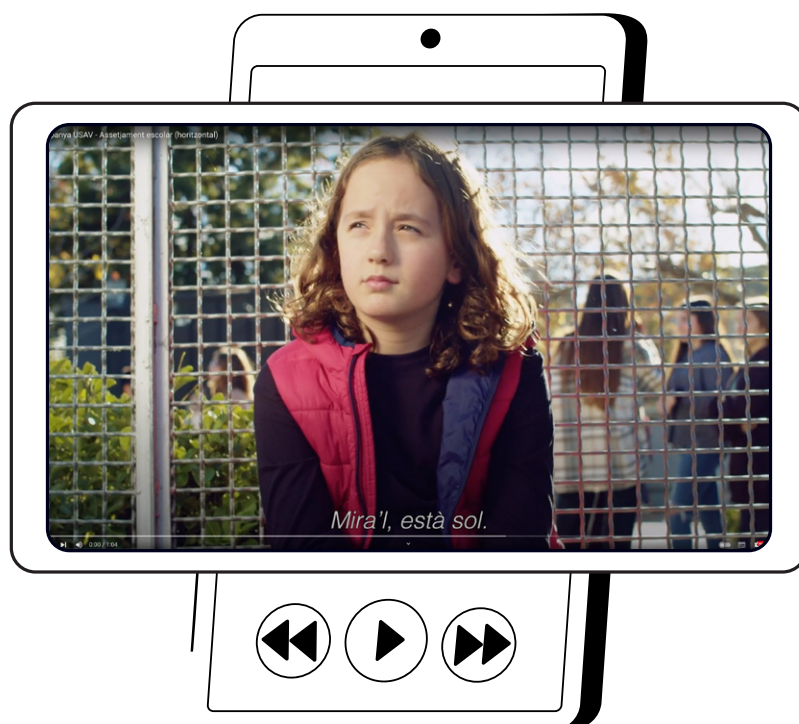
Un cop tothom tingui el gomet, donem la consigna que s'agrupin sense parlar. Però no especifiquem per quin motiu.

A continuació, és important observar què passa al grup (quines estratègies utilitzen per comunicar-se; si es donen lideratges, qui els agafa i de quina manera; quines són les reaccions de les persones que troben grup i les de que no en troben o veuen que estan en un grup minoritari, etc.). Un cop s'hagin agrupat els preguntem què ha passat:

- 1 Com s'han sentit fent l'exercici.
- 2 Per què han decidit agrupar-se d'aquella manera quan no s'ha donat consigna.
- 3 Si han observat que hi havia algunes persones que donaven directrius i decidien qui podia estar en algun grup o no.
- 4 Si creuen que les persones que estan al grup més minoritari s'han pogut sentir excloses.
- 5 Si creuen que es podien haver agrupat d'altres maneres. Si algú ha pensat que una forma d'agrupar-se seria un únic grup.
- 6 És important tenir en compte si hi ha hagut persones que han tingut actituds inclusives durant la dinàmica (per exemple dir-li a les persones amb el color minoritari que es podia posar en el seu grup perquè no es quedessin soles), i reforçar-les positivament.

Vídeo

Visualització del vídeo "Assetjament escolar"

Reflexió i tancament

Per tal de relacionar l'experiència vivencial amb el vídeo, i promoure la identificació de la violència i la reflexió personal, farem les preguntes següents.

- Quina relació té la dinàmica que hem fet amb el vídeo?
- Creieu que la persona protagonista del vídeo s'ha pogut sentir com les companyes i companys que duen els gomets el color minoritari de la dinàmica?
- Què creieu que hauria de fer una persona que se sent com la del vídeo?
- Creieu que com a grup classe podem fer alguna cosa perquè cap persona se senti així?

Tancament

S'acaba l'activitat i es transmet la idea que és responsabilitat de tot d'alumnat que ningú se senti com la persona que pateix violència al vídeo. Si algú està patint una situació d'assetjament és important que ho comuniqui a una persona adulta perquè pugui ajudar. És important fer-los saber que més enllà del seu entorn familiar i escolar, la USAV és un recurs que acompanya l'alumnat que estigui vivint situacions de violència i que la UsApps és un dels canals de comunicació que poden utilitzar per contactar-hi.

Violències masclistes en l'àmbit de la parella

Vídeo

Visualització del vídeo "Violències masclistes"

Preguntes perquè puguem trencar el gel i entrar en matèria:

- Creieu que és realista aquesta escena? Podria passar al vostre entorn?
- Creieu que la protagonista del vídeo necessita ajuda? Creieu que està vivint una situació de violència? Quina?

Activitat en grup CERT/FALS (Kahoot)

Proposem contestar a dues preguntes utilitzant el Kahoot per tal de mostrar el resultat de la resposta de grup i a generar el debat.

1. Sempre és millor quedar amb la persona amb qui tens una relació que amb els amics/amigues.
2. Els conflictes que passen en una relació afectivosexual millor que s'hi quedin. Millor no dir-ho a la gent que ens estima perquè no ho entendran.

Variació: amb targetes verdes/vermelles mostrar l'acord/desacord, o ubicar-se en diferents zones de l'aula quan es diguin les frases. Per exemple: que es moguin cap al costat dret les persones que estan d'acord amb la frase i cap al costat esquerre, les que no.

Una vegada han expressat la seva opinió es promou la **reflexió sobre les creences i les dinàmiques relacionals** que ens poden portar a una situació de violència com la de la protagonista del vídeo.

Frases Kahoot

Orientacions per al personal docent

Sempre és millor quedar amb la persona amb qui tens una relació que amb els amics/amigues.

Tot i que les amistats acostumen a tenir molt de valor a l'adolescència, sovint s'acaba prioritant la persona amb qui tenim una relació davant d'aquelles.

És interessant reflexionar col·lectivament sobre els riscos que pot acabar suposant prioritzar sempre la persona amb qui tenim una relació. I pensar en la raó per què ho fem. S'ha de deixar clar que voler tenir espais per a tu i amb les amistats no implica estimar menys la persona amb qui tens una relació.

Les violències (control i xantatge) que passen en una relació afectivosexual millor que s'hi quedin. Millor no dir-ho a la gent que ens estima perquè no ho entendran.

És interessant poder parlar de la importància del suport de les amistats en aquestes situacions, per poder trencar amb l'aïllament social al qual s'acaba exposant la persona que està patint aquestes violències.

Posem en comú estratègies per acompanyar la persona que es troba en la situació de la protagonista sense jutjar-la.

Tancament

És possible que al llarg de la vida ens puguem trobar en la situació de la protagonista, de la persona qui envia els àudios o ocupant el lloc de les amistats; per això, és important que parlem entre tots i totes de com ens fan sentir aquestes situacions i com abordar-les.

Acabem l'activitat explicant que si es troben en una situació de violència masclista, la USAV (Unitat de Suport a l'Alumnat en Situació de Violència) és un recurs que acompanya l'alumnat que estigui vivint situacions de violència i que la UsApps és un dels canals de comunicació que poden utilitzar per contactar-hi.

Sexpreading

(pornodistribució no consentida)

Donem la indicació a l'alumnat que escriguin en un paper una paraula o frase sobre el que creuen que són els conceptes següents: sèxting, pornodistribució no consentida (*sexpreading*) i sextorsió. Guarden el full al calaix per més tard.

Vídeo

Visualització el vídeo "Sexpreading"

Fes preguntes per trencar el gel i per entrar en matèria:

- Creieu que és realista aquesta escena? Podria passar al vostre entorn?
- Com creieu que se sent la protagonista? Creieu que la protagonista del vídeo necessita ajuda?

Dinàmica: què més puc fer?

Dividim el grup classe en quatre subgrups de cinc o sis persones. Cada equip ha de reflexionar sobre què faria en relació amb el rol assignat.

- Grup 1: Alumnat que mostra suport a la persona que pateix violència.
- Grup 2: Alumnat que jutja, insulta directament a la persona que està patint el *sexpreading*.
- Grup 3: Alumnat que jutja indirectament, per exemple: “ella sabrà...”, “si es grava així que assumeixi les conseqüències...”, “quina vergonya...”
- Grup 4: Persona que pateix la situació.

Després de 10-15 minuts aproximadament, una persona portaveu de cada subgrup ha d'exposar a la resta de l'alumnat el que han extret com a equip.

Orientacions per al personal docent

- Cal tenir en tot moment molt present que el *sexpreading* és l'acció violenta a erradicar i abordar, no pas el sèxting. En aquest sentit, és important posar el focus en la conducta de la persona que ha fet la difusió del contingut sense consentiment, i no sobre la persona que surt al contingut.
- Sovint, tal com es mostra al vídeo, l'entorn reacciona amb judici i rebuig cap a qui fa sèxting, quan és una pràctica sexual tan legítima com una altra; d'aquesta manera es genera una revictimització de la persona que està patint, i se la responsabilitza dels fets. És important, doncs, posar en qüestió aquesta visió dels fets.
- Cal fer èmfasi en el fet de donar suport a la persona que està en la situació de violència, i **posicionar-nos en desacord amb la situació de *sexpreading***, independentment del vincle que hi tinguem.

Per acabar, han de tornar al seu lloc i revisar el que han posat al full respecte als conceptes de sèxting, *sexpreading* i sextorsió. Veient si ha canviat la concepció del terme o si la coneixien.

A continuació es mostren les definicions i diferències de cada concepte:

- **Sèxting:** pràctica sexual que consisteix a enviar de manera consentida fotos o vídeos amb contingut sexual sobre una mateixa persona a una altra.
- **Pornodistribució no consentida (*sexpreading*):** difondre fotos amb contingut sexual d'una altra persona sense el seu consentiment
- **Sextorsió:** forma d'extorsió sexual en la qual una persona rep xantatge o amenaces perquè envii una foto de si mateixa amb contingut sexual.

ACLARIMENTS:

Si la protagonista del vídeo ha consentit la gravació amb contingut sexual, estava practicant sèxting.

En el moment que el vídeo s'envia a altres persones i circula sense el seu consentiment és *sexpreading*.

Sextorsió seria si alguna persona l'amenaça amb la utilització del vídeo si no segueix les seves indicacions.

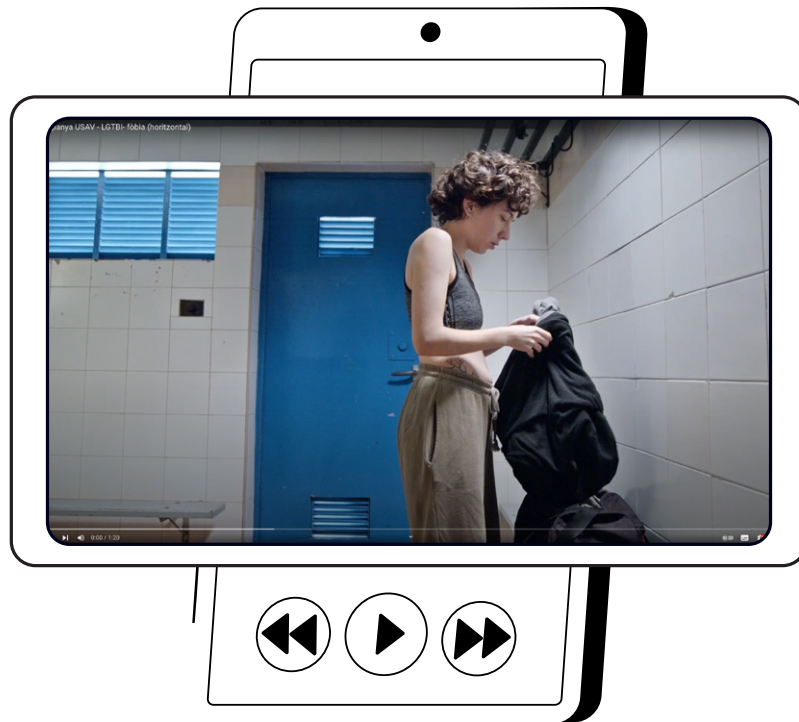
Tancament

S'acaba l'activitat i s'explica que si es troben en una situació de *sexpreading*, la USAV (Unitat de Suport a l'Alumnat en situacions de Violència) és un recurs que s'ha creat per poder acompanyar l'alumnat que estigui vivint situacions de violència i que la UsApps és un dels canals de comunicació que poden utilitzar per contactar-hi.

Violències LGBTIQ-fòbiques

Vídeo

Visualització del vídeo “LGBTIQ-fòbia”

Dinàmica: el vent bufa

Es col·loquen les cadires en un cercle, mirant cap endins. Ens situem fora del cercle i diem: “El vent bufa i s’emporta les persones que...” i les frases recollides a continuació.

Si la resposta a la frase és afirmativa, les participants s'aixequen i van a buscar una cadira que es quedi buida. Els moviments que es donin ens aportaran una fotografia de com es viu cada situació al grup.

Si hi ha el temps necessari per allargar la sessió, podem proposar continuar l'activitat de la manera següent: es pot treure una de les cadires del cercle, deixant una de les persones participants al mig; aquesta ha de dir la frase "El vent bufa i s'emporta les persones que..." Recordem que les frases que es diguin han d'estar directament relacionades amb el tema del taller (diversitat afectiva, sexual i de gènere i lgtbi-fòbia).

Aspectes a tenir en compte:

- A l'hora de plantejar les preguntes, hem de tenir en compte si entre l'alumnat participant hi ha persones LGTBI o si s'ha donat alguna situació de LGTBI-fòbia al grup, per no exposar-les ni revictimitzar-les.
- Cal emmarcar que es pot mentir. Que si no es volen exposar pel motiu que sigui davant d'alguns dels temes que s'aborden, estan en el seu dret. I també és bo recordar que a l'inici del taller s'ha acordat que cadascú parli per si mateix/a.

Frases d'escalfament: "El vent bufa i s'emporta a les persones que...": tenen germans o germanes, els agrada la xocolata, tenen un animal de companyia...

Així doncs, una vegada ha quedat clara la dinàmica procedim a dir les frases següents:

Frases per a l'alumnat

Orientacions per al personal docent

Tingui persones LGTBI al seu voltant.

Moltes vegades estar en contacte amb persones LGTBI facilita despendre'ns dels estereotips i els prejudicis que en tenim. També ajuda a veure que les persones LGTBI són moltes més coses que la seva identitat de gènere o la seva orientació del desig.

Segueixin persones LGTBI a les xarxes.

Es poden compartir referents, i donar la possibilitat de penjar-ho a l'aula en una llista de referents viva.

Creuen que situacions com les del vídeo continuen passant.

Podem preguntar si creuen que sempre ha sigut així o veuen canvis en els darrers anys (en la visibilitat de la diversitat afectiva i sexual i de gènere com de les violències lgtbi-fòbiques).

Creuen que la situació del vídeo podria passar en aquest institut.

Si tenim coneixement que alguna de les persones del grup ha patit una situació de violència lgtbi-fòbica, potser aquesta frase és massa expositiva.

Sabrien a qui demanar ajuda davant d'una situació com la del vídeo o d'LGTBI-fòbia.

Recordem la importància del suport individual i col·lectiu per poder aturar una situació de violència. Fer pluja d'idees de com podem actuar davant d'una situació lgtbi-fòbica i presentar la USAV i l'aplicatiu de la UsApps.

Tancament

Acabem l'activitat explicant que si es troben en una situació d'LGTBI-fòbia, la USAV (Unitat de Suport a l'Alumnat en Situació de Violència) és un recurs que s'ha creat per poder acompanyar l'alumnat que estigui vivint situacions de violència i que a la UsApps és un dels canals de comunicació que poden utilitzar per contactar-hi.

T'ESCOLTEM,

T'AJUDEM,

ET PROTEGIM!

UsApps

☎ 900 923 098
✉ usav.educacio@gencat.cat
📍 usav.educacio.gencat.cat

 **Generalitat
de Catalunya**

**sempre
endavant** ➤

Gràcies
per participar–hi!

**Generalitat
de Catalunya**